

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică“ se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, „Ardeleana“, „Auraria“, „Berzovia“, „Bihoreana“, „Bistrițana“, „Brădetul“, „Cassa de păstrare“ Miercurea, „Cassa de păstrare“ Seliște, „Chioreana“, „Cordiana“, „Corvineana“, „Crișana“, „Detunata“, „Doina“, „Economul“, „Făgețana“, „Fortuna“, „Furnica“, „Hațegana“, „Hondoleana“, „Hunedoara“, „Iulia“, „Lipovana“, „Lugoșana“, „Luceafărul“, „Mielul“, „Munteana“, „Mureșana“, „Mureșanul“, „Nădlăcana“, „Nera“, „Olteana“, „Oraviceana“, „Patria“, „Plugarul“, „Racoșana“, „Sătmăreană“, „Sebeșana“, „Seldăgeana“, „Sentinela“, „Silvania“, „Someșana“, „Steaua“, „Timișana“, „Ulpiana“, „Victoria“, „Vlădeasa“ și „Zlăgheana“.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul III.

Sibiu, 13 Aprilie 1901.

Nr. 14.

Problemele Reformei Băncilor.

— Reserva de efecte. —

Caracterul mobil al depozitelor, și anume împrejurarea: că institutele de depozitare trebuie să țină cont de eventualitatea, că în timpuri critice s'ar pute întâmpla o ridicare în masă a depozitelor, — impune băncilor cari se ocupă cu acest ram de afaceri, îndatorirea, de a se îngriji de timpuriu de resurse suficiente pentru satisfacerea la tot momentul a deponenților lor și pentru delăturarea pericolului insolvenței.

După-ce depozitele în totalitatea lor sunt legate nu numai de un termen scurt de re-plătire, încât băncile să le poată achita din pretensiunile lor plasate tot pe termen scurt (s. ex. în escompt), ci — cel puțin în mare parte — sunt solvabile a vista, urmează că institutele de depozitare au să se îngrijescă și de *resurse de capital la moment realizabile*.

Încât poate fi considerat reescomptul ca o asemenea afacere, am arătat la locul seu.

O resursă *absolut sigură*, la care băncile să poată conta necondiționat și în timpuri critice, nu vor găsi decât numai în numerarul de cassă și în reserva de efecte.

Aceste active însă sunt împreunate cu inconvenientul, că nu reprezintă afaceri *lucrative*. După numerarul de cassă, procurat din depozite, băncile au să plătească deponenților interese, fără a avea un câștig din el, și asemenea și efectele de bonitate superioară, cum se recer pentru scopul indicat, aduc — de regulă — interese mai mici decât cele plătite deponenților.

În urma acestui inconvenient, băncile, preocupate în mod natural de nisuița de a realiza un profit cât se poate mai mare, se feresc de asemenea plasări improductive, și

caută a reduce numerarul de cassă și rezerva de efecte la minimum indispensabil.

Însă această tendință, în sine naturală și îndreptățită, poate fi justificată numai până atunci, până când prin validitatea ei nu se periclitează siguranța și soliditatea institutului.

Astfel o bancă condusă în mod rațional și cu prevederea necesară, nu va merge cu nisuița de a-și urca profitul, cu așa numita politică de dividende, până la limitele extreme, unde aceasta devine simplă *speculațiune*; nu se va desbrăca cu totul de capital mobil, și nu-și va risca solvabilitatea de frica unor plasări mai puțin lucrative sau fie chiar improductive. Din contră o politică financiară rațională se va împrieteni a priori cu idea, că o parte a capitalului străin, procurat din depozite, are destinațiunea specială de a servi în totdeauna și necondiționat pentru acoperirea cererilor și trebuințelor momentane ale deponenților, și numai restul poate fi întrebuințat pentru plasări productive și prin aceste pentru urcarea profitului.

Institutele cari — ca și ale noastre — au caracterul unor bănci de depozite, trebuie să țină cont în totdeauna de maxima: că *nu sunt întreprinderi de speculațiune*, ca s. ex. așa-numitele *Credits mobiliers*, și că *sunt datoare să se ferească de risic*. Ele *nu au să speculeze*, ci *numai să administreze* capitalul ce li-s'a încredințat.

În această direcțiune problema principală a conducătorilor unei bănci va fi deci: determinarea limitelor până la cari capitalul străin trebuie rezervat pentru crearea de rezerve la moment realizabile. Această chestiune, natural, nu se va pute deslega prin o normă generală și uniformă, valabilă pentru toate băncile, ci proporțiunea în care capitalul străin va trebui plasat în numerar și efecte, va depinde în totdeauna dela stările și im-

prejurările speciale, în cari se află și lucrează diferitele institute. Astfel o bancă, la care totalitatea sau o mare parte a depunerilor este legată de termene de abdicere, va pute să se mulțumească cu o rezervă de efecte mai mică decât o altă bancă cu multe depuneri solvabile a vista. Asemenea momente decizătoare vor mai pute fi: creditul de care se bucură institutul la alte bănci, măsura în care a usat de acesta, proporțiunea dintre depozitele mari și mici, și mediul social din care se recrutează deponenții, etc.

Dar cu toate că este imposibil a stabili în cifre o regulă generală, vom pute fixa totuși o *proporțiune minimală* pentru plasarea depozitelor în efecte publice, sub care nu ar trebui să rămână nici una dintre băncile noastre. În această privință credem că ne vom orienta mai bine din datele statistice oficiale asupra băncilor din țeară. Din aceste vom afla, că la finea anului 1897 proporțiunea dintre depozite și rezerva de efecte la institutele de bani din Ungaria a fost următoarea:

Institute de credit	Depozite	Efecte	Proporțiunea
Bănci	K 340.374,000	K 97.436,000	28.6%
Casse de păstr.	" 1,164.734,000	" 174.658.000	14.9%
Asociațiuni	" 73.534,000	" 4.014,000	5.4%
	K 1,578.642,000	K 276.108,000	17.5%

Că această stare nici pe departe nu poate fi numită mulțămitoare, este cunoscut din discuțiunile ce au urmat la 1898 în țeara întreagă în chestiunea reformei băncilor. Chiar insuficiența rezervelor ușor realizabile a fost argumentul principal pentru absoluta necesitate a unei acțiuni urgente de reformă. Cu toate aceste trebuie să constatăm regretabilul fapt, că la băncile noastre rezerva de efecte nici pe departe nu atinge cifra medie constatată la băncile din țeară. Anume la noi proporțiunea a fost următoarea la finea anului 1897:

Institute	Depozite	Efecte	Proporțiunea
„Albina“	K 11.005,110	K 2.750,240	25%
Celelalte bănci rom.	" 17.745,876	" 354,840	2%
	K 28.750,986	K 3.105,080	11%

Aceste cifre — mai ales dacă vom separa „Albina“ și vom considera numai celelalte bănci, — sunt atât de elocvente, încât ne putem dispensa de orice comentariu.

Dela conferința Directorilor băncilor noastre din 1898, și mai ales în urma insistențelor „Revistei Economice“, institutele românesce încă au început a da atențiune mai mare rezervei de efecte. Despre aceasta ne convingem din următoarele cifre:

Anul	Institute cari posed efecte	Depozite	Efecte
1897	26	K 28.750,986-00	K 2.750,240 00
1898	30	" 31.798,160-60	" 2.869,184-42
1899	34	" 32.212,828 20	" 2.940,180-70
1900	38	" 38.953,431-01	" 3.042,411-59

Din acest tablou vedem deci un spor îmbucurător și treptat atât la numărul băncilor ce își crează rezerve de efecte, cât și la valoarea totală ce o reprezintă aceste rezerve. Considerând însă, că în același timp s'a urcat și totalul depozitelor, proporțiunea între aceste și între starea efectelor a rămas aproape neschimbată, și astfel institutele noastre până în ziua de astăzi au rămas cu rezerva de efecte departe îndăretrul cifrei medii pentru țeara întreagă, — cifră în sine atât de puțin mulțămitoare.

Constatând acest trist adevăr, ni-se impune de sine concludsiunea: că pentru băncile noastre, dacă aspiră la o încredere și soliditate egală cu celelalte bănci din țeară, și dacă nu vor voi să se expună eventualității, ca ați-mâne alții să-le impună îndatorirea, să creeze deodată și cu mari jertfe, cea-ce își pot crea acum treptat și pe nesimțite, — vor trebui să pună fără amânare bazele unei rezerve solide de efecte, și să o ridice, în decursul celor mai de aproape ani, cel puțin la cifra medie constatată la institutele din țeară.

Având acum o cinosură pentru determinarea *cuantitativa* a rezervei de efecte, rămâne să mai vorbim și de *cualitatea* ei.

Fiind scopul principal al acestei rezerve: a asigura băncilor capital *mobil*, momentul decizător la alegerea efectelor va trebui să fie *realisabilitatea* lor la tot momentul. Astfel la procurarea de efecte pentru scopul indicat, nu ne vom lăsa conduși de considerațiuni de rentabilitate, ci vom cumpera valori, despre cari scim a priori, că chiar și în timpuri critice le vom pute pface în numerar.

În această privință ne vom pute orienta mai bine, dacă vom lua de cinosură *normele băncii de emisiune* referitoare la lombard. Acest mare institut fiind mai puțin expus decât alte bănci înriurințelor împuținării numerarului în piața de bani, cel mult va urca etalonul, dar la nici un cas nu va refusa lombardarea efectelor ce le-a declarat admisibile la lombard. Consemnarea acestor efecte este accesibilă pentru ori-cine, și astfel poate servi ca directivă sigură.

O a doua considerațiune de importanță ce se impune la procurarea efectelor, este: a alege valori cari sunt cât se poate mai puțin expuse la fluctuațiuni de curs, pentru-ca aceste să nu se manifesteze în mod prea simțitor în bilanț și să nu se altereze profitul anual. La o stare mai mare de efecte, se 'nțelege, vor trebui instituite *fonduri speciale* pentru paralisarea fluctuațiunilor de curs și emanciparea profitului anual de înriurința acestora.

Observând toate aceste norme, și impunându-și an de an un mic sacrificiu pentru asigurarea viitoriului lor, băncile noastre fără mari greutăți, și fără a-și altera dividendele de astăzi, ar pute să-și creeze în scurt timp una dintre cele mai indispensabile garanții ale dezvoltării lor viitoare. Prin crearea unei rezerve de efecte corespunzătoare întinderii afacerilor lor, ele vor da cea mai eclatantă dovadă a solidității lor, vor servi și asigura interesele economice ale clientelei lor și vor pute privi cu linisce în fața viitoriului.

Introducere în Contabilitate

și

Contabilitatea în partidă simplă,

de I. C. Panțu profesor.

Domnul I. C. Panțu, este fără îndoială cunoscut tuturor acelor, cari se ocupă cât de puțin cu studii comerciale și mai ales de contabilitate, pentru că este singurul care a publicat la noi în patrie studii mai de valoare pe acest teren.

De altcum dânsul, ca profesor special de contabilitate la unica noastră școală comercială din Brașov, este și cel mai competent în materie. Broșura apărută acum merită deci să fie îmbrățișată cu căldură de toți aceia, cari se interesează pentru cariera comercială.

Credem că și foaia noastră creată anume pentru răspândirea cunoștințelor economice financiare, este nu numai chemată ci chiar datorare să țină cont de toate publicațiunile mai de valoare pe acest teren, și prin apăreri obiective să atragă asupra lor atențiunea publicului, pentru că activitatea ei nu se poate restringe numai la o parte a vieții noastre economice — la cestiunile de bancă.

Broșura, de care ne-am propus a ne ocupa, intitulată: „Introducere în Contabilitate și Contabilitatea în partidă simplă“, cuprinde 2 părți: Partea generală, care se estinde pe 82 pagini și Contabilitatea simplă pe 127 pag.

Introducerea în contabilitate e subîmpărțită în 9 capitole, cari începând cu: noțiuni generale, urmăresc dezvoltarea comerțului la afacerile cu bani (afacerile de cassă), negoțul cu mărfuri, negoțul cu cambii, relațiunile între persoane (de credit), stabilirea averii și a datoriei pentru a cunoaște situațiunea actuală (inventarul). După aceste puncte esențiale pentru orice contabilitate, urmează explicarea diverselor însemnări provisorii (strata), feliurile de afaceri comerciale și în fine metodele contabilității: simplă și dublă cu deosebiri lor esențiale.

Din acest resumat al cuprinsului părții prime, vede ori-cine calea urmată de dl autor, dela special la general, dela singuraticile afaceri la un centru în jurul căruia se concentrează toate.

În esență este acelaș metod, pe care l'a folosit profesorul de științe comerciale la școala reală superioară din Basel, I. Fr. Schär în cartea sa „Einfache und doppelte Buchhaltung“ (Contabilitatea simplă și dublă), apărută în Berlin 1895. Acesta deosebesce în partea generală a scrierii sale 5 capitole: comerțul, introducerea afacerilor de cassă; a afacerilor cu per-

soane, la cari ca subîmpărțire sunt tractate și afacerile cu cambii; a negoțului cu mărfuri; apoi a afacerilor cari privesc celelalte părți de avere și inventarul.

O comparațiune a acestor 2 studii ne arată următoarele deosebiri. Dl I. C. Panțu tractează afacerile cu cambii înainte de relațiunile între persoane, pecând noi scim, că în dezvoltarea naturală a negoțului și prin urmare și a contabilității, relațiunile între comercianți au premers afacerilor de cambii. Asemenea se mai deosebesc aceste 2 lucrări prin aceea, că dl Panțu pune mai mult pond pe partea practică, iar I. Fr. Schär dă mai mare importanță teoriei.

Noi putem numai felicita pe dl autor pentru că a adoptat metoda profesorului Schär, urmărind cu studiul contabilității întocmai dezvoltarea naturală a comerțului.

În descrierea aceasta este mai multă viață, materialul de altcum sec, devine interesant și ori cine-l cetesce cu plăcere și cu atențiune.

În spicuirea noastră trecem peste noțiunile generale la afacerile de cassă. Aci aflăm nu mai puțin de 7 modele diferite, dintre cari unele, ce e drept, oferă puțină variație. Dintre acestea amintim ca specimen modelul foliat Nr. 3 (pag. 20—21) cu „Transport făcut prin Sald“, adică de câte-ori terminăm un folio, în loc să transportăm sumele din intrate (intrare) și eșite (eșire), facem încheierea contului și trecem pe foliul următor numai saldul, căci *în realitate este tot atât, ori transportăm sumele totale din intrare și eșire, ori transportăm numai diferența lor, adică saldul*“ (pag. 14).

Deși în esență este corectă această motivare, și prin urmare modelul de cassă s'ar pute folosi în praxă, totuși nu-l aflăm recomandabil, dacă voim să scim din registrul Cassa nu numai saldul banilor ci și revirementul cassei în decursul fiecărei luni și apoi al anului întreg.

Ținerea în evidență a mărfurilor e bine descrisă. La evidența polițelor (cambiilor), și anume „Model de Scontru pentru polițe de plată“ Nr. 15 dela pag. 42/3, credem că era mai consult să se înlocuiască coloanele: „Dile până la scadență“ și „Plătita“: cu „Data acceptării“ și „Locul de plată“ (care de altmîntrelea e însemnat în „Nota“).

Din modelul Nr 16 de pe aceleși pagini: „Scadența“ și „Data scadenței“ puteau fi înlocuite prin: „Durata“ (Laufzeit) și „Scadența“ (terminul de plată, Verfallstag); cel puțin așa se folosesc în praxă terminii, pe cât ne este noue cunoscut.

Inventarul este împărțit în 3 părți: Activ, Pasiv și Recapitațiune. Această împărțire este cea mai usitată, deși alții deosebesc 4 părți în inventar: Activa, Pasiva, Bilanțul averii și Profitul și Pierdere.

Asemenea se obicinuesce în general mijlocirea profitului sau a pierderii prin subtragerea capitalului dat în afacere (a capitalului dela finea anului trecut) din capitalul actual, și acest metod îl folosesc și dl autor în lucrarea sa.

Altă explicare îi dă însă I. Fr. Schär, și credem de interes pentru cetitori a reproduce aci pe scurt vederile sale: „Profitul unei afaceri constă din creșterea averii și din speșele pentru susținerea cășii; în câștigul total sunt cuprinse interesele capitalului investit, resplata pentru munca principalului și câștigul realizat (diferența între prețurile de producțiune și de vânzare), d. e.

Averea curată actuală face	K 50,000—
Averea cur. la finea a. tr. era	K 48,500—
Spesele pentru trebuințele	" 4,500—
cășii în a. c. au fost de	" 44,000—
deci în afacere au rămas	" 44,000—
prin urmare câștigul rea-	
lisat în a. c. face	K 6,000—

Să luăm spre exemplu cazul, că cineva are un salariu de K 5000— și spesează cu totul în casă K 4500—, deci cruță K 500—; dar pentru aceea nu încapă îndoială, că el a câștigat K 5000—. Ce ar fi de obicei de dare, dacă el ar fișiona numai economisirea de K 500— sau dacă în cazul precedent comerciantul nostru ar vrea să plătească dare numai dela K 1500— (averea curată actuală minus averea dela începutul anului, 50,000— — 48,500—).¹⁾

Ce privește timpul, când să se facă inventarul, — fără a voi să reducem ceva din valoarea espicărilor date de dl Panțu la pag. 62 și 74 — vom estrage câteva pasaje din „Măsurile de precauțiune în contabilitate la fondarea și preluarea unui negoț“ de C. Bachmann²⁾.

Cei mai mulți încep negoțul numai cu o depunere în număr și cred că și-au împlinit datoria, dacă introduc suma în cassă. Dar cu atâta nu este destul, ci trebuie la tot cazul luat inventar d. e.

Activa:

Cassa K 10,000—

Pasiva:

nu există.

deci Capital este „ 10,000—

(Data și subscrierea proprietariului), căci numai inventariul ne prezintă o icoană fidelă despre starea afacerii. Trecerea numai în registrul cassă ne lasă nedumeriți, dacă mai există și altă activă sau pasivă afară de bani.

„Adeseori se întâmplă, că proprietari de firme singulare, cari lucră cu capital străin (d. e. zestrea soției, capital dela părinți, frați sau rudeni, etc.) neglijă a face evidentă în registre această împrejurare, pentru-ca personalul să nu cunoască starea lor. Dacă cumva un atare comerciant, fie din sau fără vina lui, ajunge în concurs, introduce în momentul ultim aceste pretensiuni ale rudeniilor, dar din cauza aceasta nu li se dă creșdēmēt. Urmarea e, că rudeniile ușor pot să-și peardă pretensiunile, și de altă parte proprietarii firmei poate ajunge improcesuat pentru datorii inventate.

„Pentru evitarea acestor primejdii, comerciantul care lucră cu capital străin, are să introducă datoriile sale în inventar și să repeteze acest fapt an de an. Vrënd el să tăinuască înaintea personalului situațiunea sa, își va organiza astfel contabilitatea, ca evidența acestor datorii să o poarte în registrele rezervate pentru sine.“

După aceste observări generale să privim puțin pozițiile de inventar. La pagina 63 sunt înșirate părțile de avere și datorie (activa și pasiva). Cu privire la calcularea lor dice dl autor la pag. 69, că „orice parte de activ sau pasiv să se inventarieze cu valoarea reală, ce o are atunci (facerea unui inventar durează mult, dar ca punct de încheiere trebuie să se ia ziua primă a facerei inventariului), când se face inventarul“... „Astfel fiind lucrul, la inventar polițele

se trec scontate cu valoarea reală, ce o au în ziua primă a facerei inventariului“.

Această chestiune a mai tractat-o dl autor și în studiul său: „Al doilea Capitol din contabilitatea dublă“, în care la pagina 87 vorbind de încheiere, se exprimă, că polițele din portfel le scontăm „cu procentul cu care ne-ar sconta nouă Banca națională (în România)¹⁾, dacă le-am vinde“.

Credem că nu va fi de prisos să insistăm puțin asupra acestui obiect.

I. Scherber se exprimă în „Bilanzen“ § 11 pag. 54 „taxarea hârtiilor de valoare active“ despre pretenșiunile cambiale astfel: „Cambiile emise în valută indigenă, cari nu sunt supuse la fluctuațiunile de curs, au să se inventarieze cu valoarea nominală minus discountul dela ziua inventarisării până la scadență“. Despre fixarea procentului de discount dice la pag. 55: „In praxă nu se purcede cu destulă strictetă la fixarea lui, ci de regulă se ia pentru portfelul întreg procentul de lombard, adecă procentul, pe lângă care respectiva bancă (banchier) acordă avansuri pe amanet“, care totdeauna este mai mare decât etalonul de escont al Băncii austro-ungare (la noi)²⁾.

R. Schiller dice: „In decursul fiecărui an vin într'un negoț erogațiuni, percepțiuni, calculări de interese și diverse încheieri de transacțiuni, ale căror sume nu aparțin anului curent de gestiune, ci cad în parte sau cu totul în favorul sau în sarcina anului următor. Astfel de poziții trebuie constatate esact la încheierea registrelor și introduse corespunșdător în bilanș (inventar), pentruca averea cuprinsă în ele, respective câștigul, să fie esact calculate“.

I. Fr. Schär în cartea amintită, § 28, pag. 52—53, unde vorbește despre active și pasive transitorii, dice următoarele:

„In contradicere cu reducerile de valoare durabilă, ce le sufer diferite pozițiuni active, există și reduceri de natură transitoare, cari obvin numai la luarea inventarului. Astfel de posturi active, cari au o valoare mai mică în ziua inventarului, decât este valoarea lor nominală, dar după un oare-care timp iar ajung la aceea, sunt cambiile din portfel, rimesele. Acestea se iau cu valoarea, ce o au în ziua inventarisării, adecă după subtragerea discountului dela inventar până la scadența lor. In mod analog se purcede cu pretenșiunile de cont curent. Valoarea lor în ziua inventarisării este mai mică decât valoarea nominală, adecă decât saldul din Cartea conturilor curente (Maestru), și anume cu discountul dela ziua de inventar până la scadență“.

De aceea noi credem că procedura cea mai corectă la încheierea anuală este, ca polițele de incasat și pretenșiunile de cont curent, să se disconteze cu procentul, cu care au fost calculate; și tot așa sunt a se calcula polițele de plată și creditorii (din pasiva).

In privința mărfurilor diverse din magazin, dice dl autor la pag. 63, că acelea au să se inventarieze cu prețul dălei sau cu prețul de cumpărare sau în fine cu un preț mediu. Cam în acelaș sens se exprimă și I. Scherber în „Bilanzen“ § 13 pag. 79. Dar I. Fr. Schär dice că numai atunci să se ia mărfurile cu prețul dălei, dacă acela este egal sau mai mic decât prețul de cumpărare; în cas contrar să se socotească cu prețul de cumpărare. Sub preț de cumpărare însă nu trebuie înțeleasă numai pretenșiunea furnisorului (suma facturii), ci valoarea ce rezultă, după ce s'au

¹⁾ I. Fr. Schär, Einf. u. Dopp. Buchh. pag. 50—51.

²⁾ Einf. u. dopp. Buchh. pag. 87—88.

¹⁾ la noi Banca austro-ungară.

²⁾ Lehrbuch der Buchhlt. t. III. pag. 215.

adaogat spesele de transport, vamă și alte spese mărunt. ¹⁾

Noi încă suntem de părere, că un inventar solid va taxa mărfurile după prețul de cumpărare, întrucât acela în urma unei devaluări a mărfurilor nu este mai mare, ca prețul de piață; altfel s'ar arăta un profit și dela marfa nevândută.

Despre partea II-a avem mai puține de spus, fiind-că cu cele mai multe lucruri ne-am ocupat deja în partea I. Contabilitatea în partidă simplă e împărțită în 14 capitole cari cuprind:

1. Registrele principale, auxiliare și secundare;
2. Casuri diverse trecute în registrul Cassa și Jurnal;
3. Trecerea în Maestru, încheiere lunară și anuală;
4. Diverse forme de Jurnal și Bilanț de verificare;
5. Afaceri de credit cu acoperire de cambii;
6. Casuri practice cu afaceri de polițe trecute în registre;
7. Decentralizarea contabilității;
8. Combinarea registrului Cassa cu Prima Nota în contabilitatea simplă;
9. Diverse conturi, ce se pot introduce în Maestru;
10. O afacere simplă introducându-se contul Capital, Efecte de primit și de plată;
11. Casuri diverse trecute complet în registrele principale și auxiliare și încheierea anuală;
12. Unele cazuri speciale la reclame, polițe protestate și stornări, când polițele nu se pot încasa;
13. Contabilitatea la afaceri în detalii;
14. Un cas de societate în nume colectiv; înființarea unei sucursale.

În toate aceste cazuri cassa este purtată după regulile cunoscute; la maestru (cartea conturilor curente) găsim unele introduceri noi în legătură cu noul registru jurnal, cari merită să fie scoase la iveală.

Dl autor descrie jurnalul la pag. 84 precum urmează: „Afacerile de credit, înainte de a se trece în diversele conturi din maestru, se însemnează în mod cronologic într'un registru anterior numit: *Jurnal*, fiind-că casurile se trec și de și sau: *Prima Nota*, fiind-că este prima însemnare (notă) a creditelor sau în fine: *Memorial* fiind-că această trecere este o însemnare pentru a ajuta memoria față de debitorii și creditorii noștri“. La pag. 85 mai scrie: „*În Jurnal se trec în mod cronologic afacerile noastre făcute pe credit și anume astfel, ca să se știe, când s'a făcut transacțiunea (data), cine este debitorul sau creditorul (numele sau firma), unde locuiește el (domiciliul), declarațiunea, că este debitor sau creditor, mai departe explicațiunea, pentru ce este debitor sau creditor și în fine suma de bani*“.

Această definițiune a jurnalului este destul de clară, însă dl autor merge mai departe în partea practică, deschidând conturi și pentru obiecte ca: Contul Capital, Contul Bilanț, Contul Efecte de primit (polițe de incasat, rimese) și Efecte de plată (polițe de plătit, trate).

Deschiderea unui C_o-Capital în maestru și prin urmare trecerea lui în jurnal o recomandă și alții, și este explicabil lucrul, dacă ne inchipuim, că C_o-Capital reprezintă o persoană (pe proprietarul întreprinderii); dar introducerea celorlalte conturi impersonale nu o credem corespunzătoare forme de contabilitate simplă, fiind aceasta un pas înainte spre contabilitatea dublă. Cât pentru trecerea sumei dela C_o-Capital numai în textul jurnalului nu aflăm temeinică motivarea dlui autor, că aceea se face numai „ca să nu avem transport prea mare“, ci după părerea noastră pentru a transporta numai sumele, cari reprezintă afacerile cu furnisorii și comitenții noștri.

Controla trecerilor din jurnal în maestru o face dl autor prin bilanțul de verificare (probă) lunar. Noi

deși recunoaștem importanța acestei controale, credem că nu este suficientă pentru a evita și schimbarea de conturi. De aceea aflăm practică colaționarea (asemănarea copiei cu originalul, în cazul de față a maestrului cu jurnalul).

Din explicarea maestrului la pag. 89 se vede că dl autor recomandă trecerea pozițiilor din jurnal numai odată pe lună, o părere împărtășită și de alții, dar combătută de mulți: „Referitor la registrul conturilor curente (maestru contabilității simple) trebuie observată strict regula, ca acela să fie ținut totdeauna „à jour“, pentru-că cartea conturilor curente e chemată să ne presinte exact în ori-ce moment raporturile noastre de pretensiune și datorie“.

La inventar mai avem o singură observare, pe lângă cele de mai înainte, referitoare la polițele reescontate. Dl autor se pronunță în privința aceasta la pag. 162 punct 6 în modul următor: „Dacă avem polițe scontate la vre-o bancă și suntem la încheierea anuală și avem să facem inventarul, atunci polițele noastre scontate și neajunse la scadență le putem lua la inventar și în active și în pasive, sau *ceea-ce este mai practic*, să nu le considerăm de loc la facerea inventarului“. Despre reescont s'au publicat mai mulți articoli în „Rev. Econ.“, de aceea va fi de ajuns să ne provocăm la cel mai recent din Nr. 11 a. c., în care se dice: „Procedeu observat de unele institute de a nu indica în bilanț suma reescontului..... nu poate fi corect până atunci, până când reescontul se face nu fără obligo ci cu girul institutului“, ceea-ce se poate aplica și față de o firmă singulară.

Vom mai reproduce o chestiune de controversă despre timpul, când să credităm pe furnisori pentru marfa trimisă. Dl autor dice la un exemplu practic (pag. 139), unde primim o factură: „păstrăm factura și scrisoarea până la sosirea mărfii fără a face vre-o trecere în registre.“

Tochmai contrarul îl susține I. Fr. Schär, când dice: Despre orice marfă expedită furnisorul trimite o factură, ca epistolă, cumpărătorului, care natural sosesce mai curând decât marfa. „Deoarece marfa se facturează de regulă pe contul și risicul cumpărătorului, devine proprietatea acestuia deodată cu predarea spre transport, deci buna ordine pretinde a credita pe furnisor deja la sosirea facturii“, fără ca prin aceasta să fie exclusă posibilitatea de a-și valida reclame îndreptățite; din contră trebuie privită ca o datorie pentru primitor să controleze marfa cu comanda și cu factura în privința calității, cantității, bucatilor, etc. și să-și facă față de trimitător observările cuviințioase. ¹⁾

În interesul cetitorilor vom aminti și 2 erori de tipar în jurnalul de la pag. 88 la pozițiile din 5 Ianuarie 1901:

G. Murgu, loco.	Debit.
pt. mărfuri ce ni le-a vândut	2200—
și din 25 Ianuarie acelaș cont debit.	
pt. mărfuri ce ni le-a vândut	3000—
în loc de	
pt. mărfuri vândute (ce i le-am vândut).	

Cu acestea încheind, credem a ne fi achitat de o datorie cu obiectivitatea recerută și fără a reduce ceva din valoarea scrierii dlui I. C. Panțu prin indicarea chestiunilor de controversă. —n.

¹⁾ Opul citat pag. 71—72.

¹⁾ Opul citat pag. 47 și 72.

AFACERI DE IMPOSITE.

Scutirea de dare a viilor. Viile nimicite și replantate sunt scutite de dare: a) dacă nu filoxera le-a nimicit, timp de 6 ani; b) iar dacă au fost nimicite de filoxeră timp de 10 ani. Viile nimicite de filoxeră și nereplantate sunt scutite de dare timp de 6 ani. Viile de nou plantate sunt scutite de dare a) dacă s'au plantat cu viță americană originală, timp de 6 ani; iar cele plantate cu vițe altoite, timp de 10 ani; b) terenurile plantate cu viță indigenă sunt scutite de dare — dacă pământul este năsipos — timp de 6 ani; iar dacă pământul nu e de natură de a pute fi scutit de filoxeră, nu poate fi scutit nici de dare.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 12 Aprilie 1901.

⊙ O apreciere amănunțită a situațiunii tirgului monetar internațional pentru periodul săptămânii ultime ne lipsește, din cauză că bursele în decursul serbătorilor au fost închise, dar în urma situațiunii politice în genere mai favorabile, putem spera că și situațiunea financiară va face progrese îmbucurătoare.

Incât privesce mersul afacerilor la singuraticile burse avem de raportat următoarele:

Bursa din Berlin, în urma scirilor mai favorabile despre tirgul de fer american și în urma notărilor mai urcate la bursa din New-York, continuă de a fi fermă în ținută, dar cu toate acestea operațiunile executate sunt minime. În valorile montane s'au făcut realități mai mari și aceasta a produs o slăbire a tendinței, cu atât mai vârtos, că buletinul Reichsbank-ului, publicat în 11 ale curente, n'a satisfăcut așteptările. Renta Germană de 3% a recăzut în curs până 87⁷/₈ procente, cu toate că circulațiunea a fost animată. Mai căutate au fost însă Rentele de stat sârbesci de 4% în conformitate cu Parisul, unde cererea încă a fost mare. Discontul privat notează 3¹/₄—3³/₈%.

La bursa din Paris, au fost tare căutate rentele Sârbesci, astfel că notările de ieri au încheiat cu o urcare de 1¹/₂%. Valorile americane și cele montane n'au suferit schimbări în curs, cu toate că circulațiunea a fost neînsemnată.

În *London* circulațiunea din ultimele zile a fost mai mare. Tendința mai favorabilă se atribuie rapoartelor mai bune din New-York precum și cumpărărilor mari în contul Parisului.

La *Viena* afacerile, ce începuseră a se avânta, au devenit iarăși liniștite, astfel că din avansurile raportate în cotarea oficială numai puține au rămas neschimbate. Cu toate acestea însă tendința fermă s'a menținut în genere față de efectele mai căutate, și anume valorile montane și acțiunile de transport. Celălalte valori, în cari s'a făcut mică circulațiune, au rămas aproape neschimbate. Dintre valorile căilor ferate notează o creștere mai mare acțiunile Nordwestbahn, fiindcă chestiunea statificării a ajuns iarăși pe tapet. Acțiunile căilor ferate de stat au fost viu căutate, dar urcarea cursului a rămas în margini mai înguste în urma realizărilor și vinzătorilor în arbitrage.

Acțiunile societății de navigațiune au raportat avansuri însemnate și circulațiune mare, în urma scirilor, că pertractarea subvenționării din partea statului este în curgere. Tirgul montan a fost favorabil influențat prin vestea, că chestiunea cartelului de fer s'a reluat din care cauză tendința bursei din Berlin, a avut puțin efect asupra celei din Viena. Valorile de bancă au încheiat cu notări mai favorabile, dar tirgul a fost puțin animat. Tirgul de fonduri a rămas tot slab. Tirgul monetar a rămas în tendința încordată; deportul pentru marce-bilete se menține dela 4¹/₂ până la 5 fileri.

Banca austro ungară a început să facă operațiuni de escompt în tirg deschis, adică la bursa din Viena și Budapesta, sub nivelul etalonului oficial, pentru-că astfel să predomineze și discontul fixat. N'a avut însă vr'un mare efect asupra discontului privat, fiindcă dobânda la bursa din Viena a rămas la nivelul săptămânii trecute, adică la 3⁹/₁₆ procente.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Auraria*“ cassă de economii, societate pe acțiuni în Abrud, și-a ținut adunarea generală la 28 Martie 1901 sub presiul d-lui *Romul Furdui*, fiind notari d-nii *Dr. Alex. Borza* și *Petru Macaveiu*, iar verificători ai procesului verbal d-nii: *Basilii Basiota* și *Nicolau Lobonțiu*. Prezenți au fost 23 acționari, reprezentând 204 acțiuni cu 204 voturi.

Profitul net de K 20,248.85 s'a distribuit astfel: Dividendă și supradividendă K 7200.—. Fondului special de rezervă K 3000.—. Fondului special de amortizare K 2000.—. Scopuri filantropice-culturale K 1973.92. Fondului de pensuni 1000.—. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 1474.93. Fondului *Alexandru Filip* K 200.—. Tantieme funcționarilor K 1000.—. Transpus pe anul 1901 K 2400.—.

Impărțirea sumei destinate spre scopuri filantropice culturale s'a făcut astfel: Reuniunii femeilor rom. din Abrud K 500.—. Casinei române din Abrud K 200.—. Casa națională din Sibiu a IV cuota K 500.—. Societ. academ. „*Petru Maior*“ K 40.—. Societății academ. „*România Jună*“ K 40.—. Masa studenților din Brad K 60.—. Reuniunea femeilor rom. din Bucium K 50.—. Pomul de crăciun a Reun. fem. rom. din Abrud K 100.—. Fondului *Ioan Popasu* din Caransebeș K 30.—. Reuniunii sodalilor români din Sibiu K 50.—. Internatului gr. or. din Beiuș K 40.—. Reuniunii femeilor române din Roșia K 40.—. Dividenda fixată cu 12% = K 24.— se plătește imediat după adunarea generală.

În direcțiune s'au reales cu unanimitate d-nii *Dr. Laurențiu Pop* și *Ioan Macaveiu*, iar în comitetul de supraveghiere s'au ales ca membri ordinari d-nii: *Basilii Basiota*, *Nicolae Lobonțiu* și *Dr. Vasile Fodor*, și membri suplenți d-nii: *Ioan Todescu* și *Nicolae David*.

*

„*Bistrițana*“ institut de credit și economii în Bistrița, și-a ținut adunarea generală la 3 Aprilie 1901 sub presiul dlui *Alexandru Szilasi*, fiind notar dl *George Curtean*, iar verificători ai procesului verbal dnii *Dr. Leon Scridon*, *Dr. George Limul* și *Valeriu*

Poruțiu. Prezenți au fost 14 acționari, reprezentând 194 acțiuni cu 167 voturi.

Impărțirea profitului net de K 14.478-97 s'a făcut cum urmează: Dividendă și supradividendă K 8000.—. Fondului special de rezervă K 3000.—. Scopuri filantropice-culturale K 800.—. Fondului de pensiune K 2558-97. Remunerațiune: practicantei *Emilia Axente* K 60.— și economului institutului *Gavrilă Hosszu* K 60.—. Suma destinată spre scopuri filantropice-culturale s'a distribuit astfel: Fondului pentru scopuri filantropice K 400.—. Lui *Someșan Mich.*, stud. în Năsăud K 40.—. Școalei civile de băeți din Bistrița K 10.—. Lui *Mălinaș Vasile*, fost teolog, Figa K 20.—. Lui *Victor Hosszu*, jurist din Bistrița K. 40.—. Școalei gr.-cat. din Herina K. 20.—. Gimnasiului săsesc din Bistrița K 100.—. Dșoarei *Cornelia Popțian*, Cluj K 40.—. La dispoziția directorului executiv K 130.—. Dividenda fixată cu 10% = K 20.— de cupon se plătesc imediat după adunarea generală.

În direcțiune s'a reales dl *Dr. Gavrilă Tripon*, iar în comitetul de supraveghiere s'a ales dl *Dănilă Pop jun.* în locul repozatului *Anchedim Cundale*.

„*Brădetul*“ institut de credit și economii, soc. pe acțiuni în Orlat, și-a ținut a VII adunare generală la 17 Martie 1901 sub presiul dlui *Dr. George Prunaș*, asistat de dl *Dion. P. Decei*, ca notar și de dnii *Ioan Stoia*, inv. și *Simion Loloiu* ca verificători ai procesului verbal. Prezenți au fost 24 acționari, reprezentând 243 acțiuni cu 164 voturi.

Impărțirea profitului net de K 5504-93 s'a făcut astfel: Dividendă și supradividendă K 2500.—. Fondului de rezervă K 2707-08. Scopuri filantropice-culturale K 212-75. Tantieme oficialilor 85-10. Suma destinată spre scopuri filantropice-culturale s'a adaus la fondul de binefaceri, care rămâne neatacabil până ce va ajunge suma de K 10.000.—. Cu finea anului 1900 fondul acesta a fost de K 1173-36. Dividenda fixată cu 10% = K 5.— de cupon se plătesc cu începere dela 1 Iuliu a. c.

În direcțiune s'au ales pe un nou period de 3 ani (1901—1903) dnii: *Dr. George Prunaș*, *Dion. P. Decei*, *Ioan Manta*, *Dionisiu Aaron*, *Lud. Pesamosca*, *Alesandru Dregan*, *Valeriu Popovicu*, *Ioan Popescu* ca membri ordinari; iar dnii: *Ioan Stoia*, inv. și *S. Loloiu*, ca membri suplenti. În comitetul de supraveghiere s'au ales pe un nou period de 3 ani (1901—1903) dnii: *Dr. Ioan Stroia*, *Ioan Ivan* și *Valeriu Arseniu* ca membri ordinari și dnii *Aurel Decei* și *Ilie Măcelariu* ca membri suplenti.

„*Doina*“ institut de credit, societate pe acțiuni în Câmpeni, și-a ținut adunarea generală la 21 Martie 1901 sub presiul d-lui: *Romul Furdui*, pres. direcțiunii, fiind notari d-nii: *Demetriu Goia* și *George M. Corcheș*, iar verificători ai procesului verbal d-nii: *Dr. Zosim Chirtop* și *Mihail Palade*. Prezenți au fost 18 acționari, reprezentând 422 acțiuni cu 422 voturi.

Profitul net de K 8782-59 s'a hotărît a se distribui astfel: Dividendă și supradividendă K 4800.—. Fondului de rezervă K 1718-25. Scopuri filantropice-culturale K 206-97. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere 673-72. Tantiema oficialilor K 103-65. Dotațiune fondului de pensiune al funcționarilor K 516.—. Remunerațiune presidentului direcțiunii K 164.—. Remunerațiune fiscalului institutului K 200.—. Remunerațiune cassarului K 200.—. Remunerațiune contabilului substituit 200.—.

Suma destinată spre scopuri filantropice culturale s'a împărțit astfel: Reuniunii femeilor române din Abrud, Abrudsat și jur K 40.—. Fondului protopopesc gr. or. din Câmpeni K 40.—. Mesei studenților dela gimn. gr. or. din Brașov K 20.—. Mesei studenților dela gimn. gr. or. din Brad K 20.—. Societății „*Petru Maior*“ din Budapesta K 20.—. Școlei gr. or. din Sohodol K 26-97. Școalei gr. or. din Certege K 20.—. Reuniunii sodalilor români din Sibiu K 20.—. Dividenda fixată cu 8% = K 8.— de cupon se plătesc imediat după adunarea generală.

În comitetul de supraveghiere s'a ales d-nii: *Demetriu Goiu*, *Silviu Lazar*, *George M. Corcheș*, *Nicolau Cothișel* și *Ioan Nicola*.

„*Făgețana*“ institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Făget, și-a ținut adunarea generală la 14 Martie 1901, 10 oare a. m. sub presiul dlui *Sebastian Olariu*, fiind notar dl *Toma F. Haneșiu*, iar verificători ai procesului verbal dnii *Dionisiu Feneș* și *Vasilie Nicorescu*. Prezenți au fost 19 acționari, reprezentând 266 acțiuni cu 100 voturi.

Profitul net de K 34.645-24 s'a distribuit astfel: Dividendă și supradividendă K 20.000.—. Fondului de rezervă K 9733-24. Scopuri filantropice-culturale K 940.—. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 2120.—. Tantiemă la oficiali K 1852.—. Suma destinată spre scopuri filantropice-culturale s'a împărțit cum urmează: a III-a cuotă pentru casa națională în Sibiu K 500.—, a IV-a cuotă pentru școala de fete în Lugos K 200.—. Pentru fondul protopopesc gr.-or. rom. în Făget K 200.—, la dispozițiunea direcțiunii pentru casuri neprevăzute K 40.— Dividenda fixată cu 10% = K 20.— de cupon se plătesc imediat după adunarea generală.

În direcțiune au fost aleși: în locul lui *Nicolae Barbon* decedat, dl *Adam Groza*, preot în Coșteiu-mare, în locul lui *Terențiu Petrovici* demisionat, dl *Azentius Gaita*, avocat în Făget, iar realeși au fost dnii *Sebastian Olariu* și *Aurel Popescu*.

„*Hațegana*“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Hațeg, și-a ținut adunarea generală la 26 Martie 1901 sub presiul d-lui *Dr. Gabriel Suci*, avocat, fiind notar d-l *Ioan Muntean*, iar verificători ai procesului verbal d-nii: *George B. Reitescu* și *Teodor Fagaraș*. Prezenți au fost 46 acționari, reprezentând 1140 acțiuni cu 669 voturi.

Impărțirea profitului net de K 20.776-96 s'a făcut cum urmează: Dividendă și supradividendă K 11.855-41. Fondului de rezervă K 2123.—. Scopuri filantropice-culturale K 942-05. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere 1349-05. Fondului special de rezervă K 2000.—. Tantieme funcționarilor K 600-45. Tantieme directorului executiv K 424-30. Fondului de pensiune a funcționarilor K 500-45. Fondului pentru acuirarea căsei institutului K 882-25. Ajutor servitorului K 100.—.

Suma destinată spre scopuri filantropice culturale s'a împărțit astfel: Fondului cultural bis. gr. ort. (6000 K) K 100.—. Fondului cultural bis. gr. cat. (6000 K) K 100.—. Casa națională, Sibiu, rata a IV-a K 500.—. Ajutor bis. române gr. cat. Serre K 25.—. Ajutor școalei române gr. ort. Baresd K 25.—. Stipendiu stud. de II cl. reală din Deva, Valer Miksa K 30.—. Stipendiu stud. de I cl. gimn. Blaș, George Parou K 30.—. Stipendiu stud. de IV cl. normală Hațeg, Petru H. Balucs K 20.—. Stipendiu stud. de

VII cl. reală Sibiu, Victor Pop K 52·05. Ajutor tinărului George Novacovicu K 60.—. Total K 942·05. Dividenda fixată cu 7% = K 7.— de cupon se plătește cu începere dela 1 Maiu a. c. întru cât permite cassa chiar și imediat după adunarea generală. În direcțiune s'a ales d-nii *Dr. Leo Parasca* și *Iulius Popovits*.

*

„*Hondoleana*“ însoțire de anticipațiune și credit în *Hondol*. A V-a adunare generală a acestui institut s'a ținut la 31 Martie 1901 sub presiul dlui *Vasiliu Pipoș*, protopresbiter, notar fiind dl *Petru Gabor*, iar verificători ai procesului verbal dnii *Petru Bărsăian*, *Melidon Crainic* și *Ion Gavrilă*. Prezenți au fost 57 acționari, reprezentând 173 acțiuni cu 173 voturi.

Impărțirea profitului net de K 2532·10 s'a făcut cum urmează; Dividendă și supradividendă K 1625·68. Fondului de rezervă K 503·20. Fond special de rezervă (nou înființat) K 250.—. Scopuri filantropice-culturale K 177·24. Suma destinată spre scopuri filantropice culturale s'a distribuit astfel: Bisericeii gr. or. din Săcărămb K 40.—. Bisericeii gr. or. din Hondol K 20.—. Bisericeii gr. or. din Certeș K 20.—. Bisericeii gr. or. din Bărsău K 10.—. Bisericeii gr.-or. din Măgură K 10.—. Pentru procurarea de cărți de religie pentru pruncii miseri K 40.—. Pentru înființarea reuniune de înmormântare din com. Hondol-Certeș K 37·24. Dividenda fixată cu 8% se plătește cu începere dela 1 Aprilie 1901.

În direcțiune s'a ales dl *Ioan Lucacel* învățător și proprietar în Balșa, iar în comitetul de supraveghiere s'au reales dnii *Simeon Vlad*, *Ioan Moța*, *Elie Piso* și ca suplenți dnii *Iosif Iancu* și *Nicolau Fărcaș*. Totodată s'a hotărât transformarea însoțirii în societate pe acțiuni.

*

„*Munteana*“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în *Offenbaia* și-a ținut adunarea generală la 21 Martie a. c. sub presiul dlui *Ioan Is. Tordai*, fiind notari dnii: *Aurel Boer*, *Ioan Sărbu*, *Moise Czir*. Prezenți au fost 21 acționari, reprezentând 265 acțiuni cu 161 voturi.

Impărțirea profitului net de K 2642.— s'a făcut astfel: Dividendă și supradividendă K 2400.—. Fondului de rezervă K 128.—. Scopuri filantropice-culturale K 38.—. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 76.—. Suma destinată spre scopuri filantropice-culturale de K 38.—, s'a dat școlăriței *Eugenia Danciu* în *Offenbaia*. Dividenda fixată cu 6% = K 2·40 de cupon se plătește cu începere dela 1 Maiu 1901.

În direcțiune s'a ales dl *Dr. Eugen Pătăcean*, avocat în Turda. Totodată s'a instituit director executiv în locul răposatului *Ioan Danciu* dl *Nicolau Fodorean*.

*

„*Murășana*“ institut de credit și economii în *Reghinul săsesc* (Sz.-Régen), și-a ținut adunarea generală la 9 Martie n. 1901 sub presiul dlui *Galaction Șagău*, fiind notar d-l *Sever Barbu*, iar verificători ai procesului verbal d-nii: *Petru Uilăcan* și *Dr. Alesandru Ceușian*. Prezenți au fost 12 acționari, reprezentând 771 acțiuni cu 117 voturi.

Profitul net de K 17,220·62 s'a împărțit cum urmează: Dividendă și supradividendă K 13,600.—. Fondului de rezervă K 1421·96. Scopuri filantropice-culturale K 200.—. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 940.—. Tantieme directorului

K 348·84. Tantieme oficialilor K 576.—. $\frac{1}{4}\%$ la fondul delegațiunii băncilor K 43·06. Fondului de pensuni K 90·76.

Suma destinată spre scopuri filantropice culturale de K 200.— s'a adaus la fondul filantropic, ale cărui interese la timpul său se vor destina spre diferite scopuri filantropice. Dividenda fixată cu 8% = K 8.— de cupon se plătește imediat după adunarea generală. În direcțiune s'a reales d-l *Petru Ciobotar*, iar în comitetul de supraveghiere s'au reales membrii din anul trecut și anume d-nii: *Petru Uilăcan*, *George Maior*, *Mihail Grecu* jun. ca ordinari, și d-nii *Alex. Tărnăvcan* și *Leo Popescu*, ca suplenți. S'a hotărât tot odată urcarea capitalului social la suma de K 200,000 — prin emiterea a 300 acțiuni de câte K 100.—, în valoare de K 30,000.—, solvabile până la 31 Decembre 1902.

*

„*Silvania*“ institut de credit și economii în *Șimleu*, și a ținut adunarea generală la 21 Martie 1901 sub presiul d-lui *Georgiu Pop de Baseșci*, fiind notari d-nii *Gavril Trif* și *Augustin Vicasiu*, iar verificători ai procesului verbal d-nii: *Alimpiu Barbolovicu* și *Dr. Mihail Pop*. Prezenți au fost 23 acționari, reprezentând 340 acțiuni cu 180 voturi.

Profitul net s'a hotărât a se împărți cum urmează: Dividendă și supradividendă K 27,000 —. Fondului de rezervă K 16,052·27. Scopuri filantropice-culturale K 1737·32. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere și funcționarilor K 8106·22. Fondului de pensune K 1483·26. Fondului cultural K 300.—. Remunerațiuni K 509 —. La dispozițiunea direcțiunii K 343·54. Impărțirea sumei destinate spre scopuri filantropice culturale s'a făcut astfel: Școalei de fete a Reun. fem. rom. din Sălagiu K 600.—. Școalei de băieți gr. cat. K 200.—. Stipendiu unui student la școala comercială K 400.—. $\frac{1}{4}\%$ delegațiunii băncilor K 177·32. Școalei gr. cat. din Crasna K 50.—. Școalei gr. cat. din Sinlumeghia K 50.—. Bisericeii din Ser K 50.—. Bisericeii din M.-falău K 50.—. Preparatoristei *Lucretia Ciupe* K 20.—. Studenților *Ioan Oltean* K 20.—. *Ioan Pereni* K 20.—. *Ioan Cioban* 20.—. *Georgiu Malu* K 20.—. *Gavril Osian* K 40.—. *I. Moga* K 20.—. Dividenda fixată cu 9% = K 9.— de cupon se plătește cu începere dela 1 Aprilie 1901.

*

„*Șoimușana*“ institut de credit și de economii în *Șoimuș*, și-a ținut adunarea generală la 4 Martie 1901 sub presiul presidentului *Elie Posmușan*, fiind notar dl *Basilu Baciu*, iar verificători ai procesului verbal dnii: *Mărginean Mihailă* și *Luca Tóder*. Prezenți au fost 10 acționari, reprezentând 212 acțiuni cu 212 voturi.

Profitul net de K 2941·32 s'a distribuit astfel: Dividendă și supradividendă K 2000.—. Fondului de rezervă 656·32. Scopuri filantropice-culturale K 85.—. Remunerațiune direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 100.—. Remunerațiune amployaților K 100.—. Suma destinată spre scopuri filantropice-culturale s'a adaus la fondul creat spre acest scop. Dividenda fixată cu 8% = K 4 de cupon se plătește imediat după adunarea generală.

În direcțiune s'au ales dnii: *Elie Posmușan*, *Ioan Baciu*, *Baciu Basilu*, *Baciu Ioan M.* și *Baciu Victor*, iar în comitetul de supraveghiere dnii: *Ioan Pop*, *Vasiliu Nechiti* și *Ioan Mihailasch*.

*

„Unirea” institut de credit și de economii, societate pe acțiuni în Vad, și-a ținut adunarea generală la 24 Martie a. c. sub presiunea d-lui *Jacob P. Macaveiu*, fiind notar d-l *George Cosma*, iar verificatori ai procesului verbal d-nii *Tamaș Pop* și *Ioan Cosgaria*. Prezenți au fost 47 acționari, reprezentând 160 acțiuni. Fiind adunarea generală, capace a aduce concluse valide, după alegerea celor doi verificatori ai procesului verbal, s'a proces la pertractarea obiectelor puse la ordinea zilei.

S'a aprobat bilanțul anului 1900 și s'a dat atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiere absolutiv. Profitul net de K 1646·05 s'a distribuit astfel: K 65·84 tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere; K 32·92 tantieme funcționarilor; 9% dividendă K 1494·54, iar restul de K 53·38 remunerațiune funcționarilor.

Fondului de rezervă cum suntem informați nu s'a dat nimic, ceea-ce nu este corect. Dacă în statute s'a stipulat, că din venitul curat este a se dota fondul de rezervă cu 10%, — precum a observat în adunarea generală d-l *Dr. Ioan Șenchea*, — atunci o distribuire contrară statutelor nu este admisă, și dacă s'a insinuat recurs contra împărțirii efectuate, tribunalul de sigur va nimici conclusele aduse.

După fixarea prețului marcelor de prezență cu K 20 — pentru membrii direcțiunii și K 10 — plus speșele de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghiere, s'a pertractat cererea d-lui *G. Ursu* pentru restituirea părții cuvenite din fondul de rezervă după 10 cote ale sale și s'a hotărât a i-se replăti suma de K 288 —. Cu acestea în lipsa de alte obiecte adunarea generală s'a închis.

* BCU Cluj / Central Unve

Dividenda băncilor noastre. Întregim comunicatul nostru din numărul premergător, încă cu următoarele date ce am putut afla asupra dividendelor stabilite de băncile noastre pentru a. de gestiune 1900:

	Dividenda de cupon		Scadența
	%	K f	
„Ardeleana”	10	10—	8 Aprila a. c.
„Auraria”	12	24—	28 Martie a. c.
„Aurora”	11	?	1 Aprila a. c.
„Bistrițiana”	10	20—	3 Aprila a. c.
„Hațiegana”	7	7—	1 Maiu a. c.
„Hondoleana”	8	2·40	31 Martie a. c.
„Munteana”	6	2·40	21 Martie a. c.

*

n—.

Adunări generale au convocat următoarele bănci românești, și anume pe

17 April: „Furnica” în Făgăraș, la oarele 10 a. m.

19 April: „Olteana” în Viștea-inferioară, la oarele 2 p. m.

Băncile sășesci. Aceste institute de bani fiind de interes deosebit pentru noi, atât din cauza că lucrează pe același teren cu băncile noastre, cât și pentru organizațiunea lor solidă și națională, dăm următoarele informațiuni asupra celor două institute principale sășesci din Sibiu.

Cassa de păstrare („*Hermannstädter allgemeine Sparcassa*”). Din raportul direcțiunii către adunarea generală ținută în 27 Martie a. c. care se ocupă cu anul de gestiune 1900 (al 59-lea an de operațiuni), extragem următoarele date:

a) Capitalul de afaceri:

Depunerile spre fructificare cu 4 și 4½% au crescut în 1900 cu K 675,685·45, dela K 12.937,355·97 la K 13.613,041·42

Scrisurile fonciare în circulațiune au crescut cu K 948,400— dela K 29.024.600 la „ 29.973,000—

b) Plasarea lui:

Starea împrumuturilor hipotecare în scrisuri fonciare a crescut cu K 1.634,450·05 dela K 30.359,860·18 la „ 31.994,310·23

Celelalte împrumuturi hipotecare s'au redus cu K 109,054·57 dela K 3.146,831·88 la „ 3.037,777·31

Efectele casei centrale au crescut cu K 329,215·70 dela K 3.182,310·10 la „ 3.511,525·80

Cambiile de portfel au crescut dela K 1.572,005·46 la „ 1.602,485·60

Fonduri proprii:

Fondul general de rezervă este de „ 1.460,488·32

Fondul de garanție al scrisurilor fonciare este de „ 3.000,000—

Fondul de pens. al funcționarilor este de „ 162,023·49

Caștigul curat de K 178,450·27 s'a distribuit în sensul propunerii consiliului de administrațiune precum urmează:

Fondului de rezervă	K 89,000—
Presbiteriului evangelic pt. scoala reală	„ 7,000—
și pt. scoala poporală de băieți alte	„ 7,000—
Școalei din suburbiul Iosefin	„ 200—
„ elementare de băieți	„ 7,157·12
Fondului pentru zidirea gimnasiului	„ 4.042·88
Institutului de bolnavi (Krankenpflege-Anstalt)	„ 4.000—
Orfelinatlui pt. primirea de copii	„ 3,600—
Școalei de fete	„ 10,000—
Secțiunei Sibiu a Reun. Carpat. pt. locul de cură Păltiniș	„ 3,000—
La diverse alte instituțiuni culturale și filantropice restul de	„ 43,450·27

K 178,450·27

De am avé și noi o singură Cassă de păstrare ca Sasii, câte instituțiuni s'ar pute ajuta?

Institutul de credit fonciar din Sibiu (Bodencredit-Anstalt) și-a ținut în 25 Martie c. a 28-a adunare generală ordinară. Din Bilanțul prezentat remarcăm următoarele date mai însemnate:

În Activa:

Efectele fondului de rezervă, și ale fondului de garanție	K 4.000,890·30
Escompt de cambii	„ 1.315,645·99
Conturi curente	„ 1.527,467·75
Împrumuturi hipotecare	„ 31.860,562·36

În Pasiva:

Capitalul fundamental	K 200,000—
Scrisuri fonciare erau în circulațiune la finea a. 1900 de	„ 30.189,000—
Depuneri spre fructificare cu 4 și 4½%	„ 4.816,187·21
Reescompt	„ 489,604·40
Reserve	„ 435,484·24
Fondul de garanță al scrisurilor fonc.	„ 3.010,589·12

Bilanțul se încheie cu un profit net de K 187,310·70, din care se transpun pe a. 1901 K 17,310·70, iar restul de K 170,000 se distribuie astfel:

50% fondului de garanție al scrisurilor fonciare	K	85.000.—
10% fondului de rezervă	„	17.000.—
10% tantieme	„	17.000.—
10% reuniunii economice săsesci	„	17.000.—
iar 20% pentru scopuri culturale și de binefacere	„	34.000.—
	K	170.000.—

din cari s'au votat reuniunii economice săsesci alte	K	7200.—
comisiunii școlii de meserii din Sibiu pentru școală	„	1200.—
pentru zidirea școalelor medii în total	„	8200.—
secțiunii Sibiu a Reun. Carpatine pt. lo- cul de cură Păltiniș	„	1000.—
fondului pt. protejarea industriei indigene etc.	„	1000.—

Astfel numai aceste 2 institute financiare au jertfit din venitul unui singur an pe altarul culturii naționale considerabila sumă de K 123,450.27.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Pe baza rapoartelor intrate până la 31 Martie a. c., ministerul de agricultură a publicat următorul exposu despre starea semănăturilor și a situațiunii agricole: În luna Martie a domnit timp schimbăcios, parte domol, parte rece. Această umblare de timp nu a stricat vegetațiunii. Semănăturile de toamnă au iernat bine, în unele locuri foarte bine. Din unele localități se menționează stricăciuni cauzate de ger, de vermi și șoareci. În regiunile năsipose timpul friguros și uscat a cauzat pagube simțitoare. Și rapița, trifoiile și lucerna au suferit în unele locuri. Iarna târzie din zilele ultime ale lui Martie a împedat dezvoltarea corespunzătoare a semănăturilor. Ninsura din 27 și 28 Martie a acoperit cu zăpadă semănăturile din dreapta Dunării. În munți, anume în Carpați, e și acum zăpadă multă, peste $\frac{1}{2}$ metru în înălțime. Și în regiunile mai înalte ale Transilvaniei este încă multă zăpadă. Din cauza timpului moale din jumătatea primă a lui Martie, pământul s'a desghetat repede; nici ploii n'au lipsit, așa că mai târziu s'au putut începe lucrările agricole... Semnarea orzului și ovésului s'a sfârșit și s'au început comenziile pentru procurarea de trifoiu, lucernă și napi. Oarzele și oveșele timpurii sunt încolțite, în unele locuri au și răsărit, însă gerul din 29 și 30 Martie a cauzat stricăciune gingașelor plante. Lucrările pentru semnarea plantelor de săpat încă s'au început. În vii și în grădinile de pomi gerul a cauzat parțial pagube. Ici-colea, îndeosebi în Alföld, pomii au început deja a înflori; acestora iarna târzie le-a cauzat stricăciuni. Oamenii se plâng de lipsa de nutreț. În livezi și pășuni iarba se desvoaltă destul de bine, astfel că în scurt timp se poate spera la o bună pășune pentru vite. În multe locuri vitele s'au scos deja la pășune.

În *România* situațiunea agricolă este foarte favorabilă. Răcelile din timpul din urmă n'au fost stricăcioase; din contră întârziind prea rapidă dezvoltare a viilor, pomilor, etc., ele au fost folositoare. Semănăturile de toamnă sunt foarte frumoase, iar cele de primăvară s'au semănat și parte se mai samănă în bune condițiuni.

În *Germania* seara a suferit puțin în ținuturile nordice din cauza înghețurilor. În *Rusia* starea semănăturilor de toamnă este favorabilă. Cele de primăvară s'au întârziat din cauza ploilor. În *Francia* ninsura și înghețul din unele regiuni n'au cauzat nici o stricăciune semănăturilor de toamnă. Din *Statele-Unite* vin știri favorabile despre starea semănăturilor.

COMERCIU.

„*Societatea comerțanților români pentru comerțu levantin în Brașov*“ și-a ținut adunarea generală în 23 Martie st. n. a. c. sub presiunea dlui Th. Nicolau. S'a cetit raportul de gestiune pe anul trecut și s'a luat la cunoștință. S'au aprobat socotelele pe 1900 cu intrări K 3092.85, eșiri K 1771.16, s'a luat la cunoștință starea averii cu finea anului 1900 în suma de K 30,619.28 și s'a aprobat budgetul pe 1901, la intrări K 1750 și la eșiri aceeași sumă. În locul fostului secretar Gregoriu Maior, repausat, fu ales dl avocat Ioan Lengeru, în comitet a fost reales dl Ioan Săbădean, iar în locul devenit vacant dl I. Ciurcu. S'a ales și o comisiune de împăciure, compusă din dnii I. Dușoiu, Dr. N. Manoiu și I. Bidu. Această societate îngrijesc de plasarea tinerilor ce se dedică comerțului, le dă ajutoare în bani, și peste tot stăruie pentru promovarea comerțului.

*

„*Situațiunea comercială în România*“. În decada ultimă a lui Martie abia s'au exportat cereale, parte din cauza lipsei de mărfuri, parte pentru că deținătorii de stocuri s'au ținut la prețuri, și iarăși pentru că importatorii din Italia s'au aprovizionat cu o mare cantitate de cereale, îndeosebi cu çucuruz din America.

AFACERI DE ASIGURARE.

„*The Mutual*“, cea mai veche și totodată și cea mai mare societate de asigurare asupra vieții, care a înființat agenturi românești în toate centrele Transilvaniei, își publică încheierea conturilor pe anul 58 de gestiune (1900), din cari aflăm, că venitele anului expirat se urcă la frei 313.900,530.10, iar erogatele la frei 204.386,598.50 (dintre cari fr. 77.993,070.31 plătiți ca asigurări pentru cas de moarte și franci 58.596,947.72 deveniți solvabili la asigurați în viață). Activele represintă în total suma de fr. 1,687.840,168.45. Dividenda ce se plătesce *asiguraților* pro 1900 face fr. 12.642,487.05. Totalul asigurărilor în vigoare este de fr. 5.914.496,829.12. În anul trecut au crescut: averea cu fr. 123.878.834.15. Profitul (rezerva de câștig) cu fr. 31.966,183.11, iar starea asigurărilor cu fr. 460.272,934.61. Aceste cifre enorme arată în mod evident încrederea de care se bucură acest institut în lumea întreagă.

DIN REUNIUNI.

„*Reuniunea rom. agric. din comit. Sibiu*“ a distribuit membrilor săi și școalelor de pomi Marți în 9 Aprilie n. a. c. 10,000 pādureți meri, 8000 peri și 1000 gutui. Această reuniune vestese

pe membrii sei, că le pune gratuit spre folosință *mașina de semănat*, și anume în comunele, unde până acum această mașină nu s'a întrebuințat. Comitetul reuniunii își rezervă a angaja din Sibiu un om priceput la manipularea cu mașina, pe cheltuiala celui-ce o cere; dar numai în cazul când nu s'ar afla în comună un astfel de om îndemânat și pricepător. Speșele de transport cad în sarcina celui-ce va întrebuința mașina.

*

„*Pepinieră de viță americană*“. La îndemnul „Reuniunii agric. din comit. Sibiu“ populațiunea din comuna *Apoldul-mic* a luat hotărârea, să înființeze o pepinieră de viță americană. Spre acest scop comuna bisericească va ceda 1—2 jugere de pământ lângă grădina școlară, iar comuna politică îl va închide. Pentru cultivarea și îngrijirea acestei pepiniere se va cualifica un tiner din comună, care va fi trimis să facă un curs de altoit de viță americană.

*

Adunarea generală a Comunității de avere din Caransebeș s'a ținut în 28 Martie a. c. sub presiunea dlui președinte Ilie Curescu și în prezența a numeroși reprezentanți ai grănițerilor. Raportul comitetului s'a aprobat, asemenea și socotelele. Avera comunității a crescut an. tr. cu K 15,529.01. Din decisiunile mai însemnate ale adunării remarcăm următoarele: a) s'au sters mai multe daune silvanale în suma de K 5421.39; b) s'a preliminarat suma de K 5003.35 pentru repararea caselor grănițeresci din Băile-Herculane, și s'a aprobat un regulament, prin care se normează modul de a se da concesiune celor-ce — loviți de soarte — vor fi necesități a-și căuta de sănătate la numitele băi; c) s'a preliminarat pentru anul acesta suma de K 5170.— în scopul unui curs de lemnărit, unde tineri din toate părțile primesc instrucție teoretică și practică și învață să facă toate uneltele necesare unui econom. Pe viitor se va distribui în fie-care an suma de K 340, din care se vor face ajutoare de câte K 16 pe lună pentru 16 învățăcei externi, dându-le astfel posibilitatea și celor sēraci a cerceta cursul de lemnărit. Pentru zidirea unui atelier s'au preliminarat K. 5000.35.

*

„*Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și sodalilor români în Brașov*“ și-a ținut adunarea generală Duminecă în 17 Martie a. c.

Din raportul general al comitetului scoatem următoarele date:

1. În 1900 comitetul a ținut 14 ședințe, a adus 105 concluse și a rezolvat un însemnat număr de acte.

2. În an. trecut numărul membrilor s'a sporit cu 10 membri fondatori și 1 ordinar. Asociațiunea aceasta are acum 118 membri, din cari 90 fondatori, 20 ordinari, 2 protegători și 6 onorari.

3. Daruri a primit Asociațiunea: dela institut. „Albina“ 400 cor., dela dl N. Petra-Petrescu „Tribuna“ și 5 cor., dela dl N. Mocanu 10 cor., dela Societatea gremiului comercianților rom. din Brașov 20 cor. Asoc. a mai primit gratuit diarele: „Gazeta Trans.“, „Foaia Poporului“ și „Familia“.

Peste celelalte puncte trecem, fiindcă conțin chestii administrative. 4. Din p. 9 amintim că Asoc. are închiriat un nou local cu 5 odăi pentru suma de 740 cor. 5. Președintele Asoc. D. I. Socaciu și dl P. Pop, au fost însărcinați să studieze chestia: cum s'ar pute face cunoscute publicului românesc legea pentru

meserii și ordinațiunile ministeriale referitoare la aceste. 6. În 1900 au fost plasați la diferite meserii 75 ucenici la 19 branșe. Numărul tuturor ucenicilor români din Brașov este de 357. Dintre ucenici s'au declarat calfe 92 la 16 branșe. 7. Din p. 13 al raportului relevăm, că comitetul a avut multe greutăți și în acest an: cu plasarea ucenicilor, cu corespondența și informațiunile continue cu părinții ori tutorii, cu încheierea contractelor, aplanarea diferențelor ivite între ucenici și stăpâni, cu procurarea de vestminte și încălțăminte, cu procurarea билетelor de baie, și cu dezvoltarea sentimentului religios-moral și național. Spre acest scop în toate Duminecile dela 2—4 oare d. a. s'au intrunit ucenicii în localul Asoc., unde li s'au dat povețe practice de diferit cuprins. Ucenicii, pe cum se vede, frecventează parte școala orașenească de meserii, parte școala de meserii a statului. În fie-care săptămână s'a ținut cu ei catichisație. O comisiune aleasă din vreme a procurat haine și încălțăminte pentru suma de 883 cor. 62 fil., cari s'au distribuit în 25 Nov. 1900 la 119 ucenici. Stipendii s'au distribuit la 41 ucenici în suma de 1431 cor. 79 fil.

8. Din p. 14 al raportului aflăm că cele 2 ajutoare de câte 150 cor., destinate pentru măestri începători în ori-ce branșă, nu s'au putut distribui din cauza că nici un concurent n'a corespuns tuturor condițiilor din concurs. S'au distribuit deci din această sumă doue ajutoare de câte 50 cor., iar restul a rămas în cassă.

9. În p. 15 se recapitulează ajutoarele, stipendiile și speșele pentru încălțăminte ș. a. constatându-se că s'au dat: 2 ajutoare la 2 măestri 100 cor., la 41 ucenici stipendii 1431 cor. 79 fil., la 119 ucenici haine și încălțăminte 883 cor. 62 fil. Taxe școlare 480 cor., ajutoare de drum 36 cor. 60 fil., pentru spălat 97 cor. În total 2929 cor. 01 fil.

Cum se vede, activitatea Asoc. din vorbă este foarte mănoasă.

Calendarul săptămânei.

(14—20 Aprile st. nou.)

Țile	Cal. Greg.	Cal. Iulian
Dum.	14 Tiburtiu	1 (†) Dumin. Paștilor
Luni	15 Anastasia	2 (†) Lunia Paștilor
Marti	16 Paternus	3 (†) Cuv. Nichita
Merc.	17 Rudolf	4 Cuv. Păr. Iosif
Joi	18 Apolonius	5 S. M. Claud., Diodor
Vineri	19 Crescentia	6 M. P. Eutichie
Sâmb.	20 Sulpițiu	7 Cuv. Georgie

Târgurile (Bâlciurile).

(1—10 Aprile st. v.)

Aprile. 1. Borgo-Prund.³ Ciuc-Sepviz.¹ Porumbacul infer. (numai târg de vite). Sebeșul sășesc.³ 3. Jimborul mare.¹ Ōrmeniș (până în 4-lea târg de oi). Șomortin. 3. Vinerea. 4. Biertan.³ Hodoș⁹ 29—30 Martie târg de oi). Kő-Boldogfalva. Szabăd. 5. Chichinda-mare (până la 8-lea). Murēș-Orga.⁹ Ugra (comit. Tirnava mică). 6. Galgó.¹ 7. Buza.¹ Draseu.¹ Gilău.¹ Merezidorf (Carani). 8. Chișineu. Moldova veche. 10. Moșna.

⁰ = în aceeași Ți și târg de vite, ¹ = 1 Ți, înainte târg de vite.

² = 2 Țile înainte târg de vite, etc.

